

N:o 157.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående tilläggs-
pension åt kommissionslandtmätarna Fredrik Theodor
Petersson och Anders Wilhelm Sandberg; gifven Stock-
holms slott den 8 april 1910.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att kommissionslandtmätarna Fredrik Theodor Petersson och Anders Wilhelm Sandberg må, en hvar från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från kommissionslandtmätarbefattningen varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten upp-
bära en årlig tilläggspension af 400 kronor utöfver den pension, som enligt gällande stadganden om kommissionslandtmätares pensionsrätt må tillkomma honom.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oskar Nylander.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
VON SYDOW.

Departementschefen, statsrådet Nylander, anförde:

Med särskilda underdåniga utlåtanden af den 14 februari 1910 har landtmäteristyrelsen öfverlämnat till Kungl. Maj:t ställda, af frejdebetyg åtföljda ansökningar, däruti *dels* kommissionslandtmätaren i Gäfleborgs län Fredrik Theodor Petersson anhållit om nådigt afsked med rätt till pension för tiden från och med den 1 januari 1910 till belopp af 2,400 kronor eller 800 kronor utöfver det för kommissionslandtmätare bestämda belopp, *och dels* kommissionslandtmätaren i Kristianstads län Anders Vilhelm Sandberg anhållit om nådigt afsked under villkor om erhållande af någon tilläggspension, utöfver hvad han enligt lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension den 11 oktober 1907 vore berättigad

att vid uppnåendet af stadgade lefnads- och tjänsteår komma i åtnjutande af.

Af handlingarna i dessa ärenden inhämtas:
beträffande Petersson:

att han, som är född den 28 januari 1841 samt befordrats till landtmäteriauskultant den 15 juni 1864, till vice kommissionslandtmätare den 24 maj 1875 samt till kommissionslandtmätare den 20 maj 1881, numera således uppnått 69 års ålder och tjänstgjort vid landtmäteristaten i mer än 45½ år, däraf såsom vice kommissionslandtmätare och kommissionslandtmätare sammanlagdt 34½ år; samt

beträffande Sandberg:

att han är född den 29 juni 1842 och befordrats till landtmäteriauskultant den 15 juni 1864, till vice kommissionslandtmätare den 24 april 1882 samt till kommissionslandtmätare den 16 maj 1890, hvadan han alltså numera uppnått 67½ lefnadsår och tjänstgjort vid landtmäteristaten i mer än 45½ år, däraf såsom vice kommissionslandtmätare och kommissionslandtmätare i tillhoppa mer än 27½ år.

Enligt hvad landtmäteristyrelsen upplyst, har därjämte enhvar af sökandena varit verksam såsom landtmäteritjänsteman under mer än 25 år af den tid, som förflutit, sedan han utnämnts till vice kommissionslandtmätare, och uppfyllde sålunda båda sökandena de i nådiga brevet den 12 juni 1885 angående regleringen af utgifterna under riksstatens dåvarande nionde hufvudtitel föreskrifna villkor för att kunna uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af pension med ett årligt belopp af 1,600 kronor.

Ifråga om förevarande båda ansökningar har landtmäteristyrelsen i sina förenämnda underdåniga utlåtanden vidare anfört följande.

I likhet med sökandena funne styrelsen sådana omständigheter vara för handen, att det syntes med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att åt enhvar af sökandena utöfver förenämnda belopp bereddes någon tilläggs pension. Såsom skäl härför ansåge sig styrelsen i första hand böra i underdånighet framhålla den afsevärdt förändrade ställning, hvori de kommissionslandtmätare kommit, hvilka på grund af uppnådda 65 lefnadsår — vid hvilken ålder distriktslandtmätare i allmänhet vore skyldig att afgå ur tjänsten — ansetts icke kunna befordras till distriktslandtmätare vid den nu genomförda omorganisationen af landtmäteristaten i orterna. Denna försämrade ställning bestode ej mindre däri, att mycket begränsade utsikter till erhållande af arbeten för dem inträdt genom distriktsindelningen, än äfven i den omständigheten, att dessa på gamla staten kvarstående landtmätare för de arbeten, som åt dem uppdragits

eller komme att uppdragas, finge vidkännas nedsättning i arfvodet genom tillämpning af Kungl. Maj:ts nådiga taxa på arfvode för landtmäteriför rättningar den 23 december 1909 med icke mindre än omkring en tredjedel af förut utgående ersättning, utan att någon godtgörelse härför komme dem till godo.

Visserligen kunde det synas, som om en tjänsteman vid sökandenas ålder lämpligen borde afgå från sin befattning och åtnöja sig med det för tjänsten bestämda pensionsbelopp. Någon skyldighet att afgå förefunnes emellertid icke, och erfarenheten hade visat, att kommissionslandtmätarna i allmänhet icke begärt afsked, så länge deras arbeten beredt dem en inkomst, som något öfverstigit beloppet af den pension de vid afskedstagandet haft att vänta. Hittills hade denna praxis följts också af sökandena. Emellertid hade genom den förändring, hvilken, enligt hvad ofvan framhållits, inträdt till följd af landtmäteristatens omorganisation, förhållandena från och med ingången af innevarande år förändrats till väsentligt men för sökandena.

Landtmäteristyrelsen ville i detta sammanhang erinra om hvad i förevarande ämne framkommit i Riksdagen vid omorganisationsfrågans behandling. Riksdagen inskränkte nämligen den af Kungl. Maj:t föreslagna rätten för distriktslandtmätare att för erhållande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, som före nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit, från det han befordrats till kommissionslandtmätare, till högst fem år af samma tid af den anledning, att öfveråriga tjänstemän genom bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändradt skulle beredas oskäligen fördelar. Det hade under debatten härom i Andra kammaren uttalats, att, om dessa finge en pension af 2,000 kronor, sådant vore tillräckligt och i allt fall innebure en förhöjning, men att däremot, om det för enstaka fall befunnes, att denna pension vore otillräcklig, Riksdagen väl finge på särskild framställning träda emellan. Till grund för berörda uppfattning syntes, enligt landtmäteristyrelsens mening, hafva legat en föreställning, att uppnådd pensionsålder icke utgjorde hinder för utnämning till distriktslandtmätare, samt att en dylik utnämning för öfverårig tjänsteman omedelbart medförde rätt till pension å belopp af 2,400 kronor.

I afseende härefter å beloppet af eventuell tilläggspension syntes detsamma, enligt styrelsens mening, böra bestämmas till 800 kronor. Sökandena komme härigenom att erhålla enhvar en sammanlagd pension af 2,400 kronor och på så sätt blifva likställda med de äldre till distriktslandtmätare utnämnda kommissionslandtmätare, hvilka på grund af sin ålder blefve skyldiga afgå, innan de kunde förklaras berättigade erhålla andra ålderstillägget.

På grund af hvad sålunda anförts, har landtmäteristyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för att bereda enhvar af sökandena tilläggspension af 800 kronor.

Uti särskilda öfver landtmäteristyrelsens berörda framställningar infordrade underdåniga utlåtanden, afgifna den 21 februari 1910, har statskontoret anført följande.

I den från och med år 1910 gällande aflöningsstaten för landtmäteristaten i orterna vore stadgadt, att de förutvarande innehafvare af kommissionslandtmätarebefattning, hvilka icke erhöle befordran till distriktslandtmätarejänst, skulle varda bibehållna vid den rätt till pension, som hittills tillkommit dem. Sökandenas pensionsrätt skulle alltså bedömas efter bestämmelserna i nådiga brefvet den 12 juni 1885. Häruti föreskrefves såsom villkor för att kommissionslandtmätare skulle kunna tillerkännas rätt till pension, att vederbörande räknade minst 65 lefnads- och 30 tjänsteår, att han under mer än 25 år varit vice kommissionslandtmätare och kommissionslandtmätare samt att han under sistnämnda tid varit verksam såsom landtmäteritjänsteman. På grund af hvad handlingarna om sökandena utvisade, och då pensionsrum bland de af 1885 års Riksdag å allmänna indragningsstaten uppförda 48 pensioner å 1,600 kronor för kommissionslandtmätare för närvarande vore lediga, vore sökandena alltså berättigade till erhållande af sådan pension.

Beträffande framställningen i hvad den afsåge beredande åt sökandena af tilläggspension utöfver nämnda belopp, 1,600 kronor, syntes densamma, med fästadt afseende därå, att sökandena på grund af för hög lefnadsålder icke fått öfvergå på den nya aflöningsstaten i egenskap af distriktslandtmätare, samt till följd däraf, såsom af landtmäteristyrelsen framhållits, kommit i en beträffande tjänsteinkomsterna synnerligen ogynnsam ekonomisk ställning, vara förtjänt af nådigt afseende. Vidkommande beloppet af tilläggspensionen kunde statskontoret emellertid icke tillstyrka, att detta sattes så högt, som af nämnda styrelse föreslagits eller 800 kronor, hvarigenom för en hvar af sökandena de sammanlagda pensionsförmånerna skulle komma att uppgå till samma belopp, 2,400 kronor, som skulle hafva tillkommit honom, om han utnämnts till distriktslandtmätare. Om tilläggspensionen bestämdes till 400 kronor och det sammanlagda pensionsbeloppet alltså komme att utgöra 2,000 kronor, ville det synas statskontoret, som om skäliga anspråk på godtgörelse åt respektive sökande för hans ofvanberörda ogynnsamma ställning i förhållande till den nya staten blefve tillgodosedda.

Under erinran, att något stadgande om skyldighet för kommissionslandtmätare att vid uppnådd viss lefnadsålder afgå från tjänsten icke

funnes, har statskontoret slutligen ifråga om nu förevarande afskedsansökningar hemställt, dels beträffande Petersson, att, då sökanden finge antagas hafva anhållit om afsked endast under förutsättning, att tilläggs-pension å 800 kronor blefve honom beredd, statskontoret för sin del icke kunde annat än hemställa, att den underdåniga ansökningen icke måtte till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda, dels ock beträffande Sandberg, att Kungl. Maj:t måtte ej mindre i nådig proposition föreslå Riksdagen att för kommissionslandtmätaren Sandberg å allmänna indragningsstaten uppföra en tilläggs-pension å 400 kronor utöfver den pension, som enligt gällande stadganden om kommissionslandtmätares pensionsrätt kunde honom tillkomma, att utgå från och med månaden näst efter den, hvori afsked från tjänsten blefve honom beviljadt, än äfven, för den händelse tilläggs-pension blefve sökanden beviljad, meddela honom afsked och därvid förklara honom berättigad att från och med månaden näst därefter under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,600 kronor jämte den tilläggs-pension, som kunde blifva honom beviljad.

Sedermera har kommissionslandtmätaren Petersson uti en till Kungl. Maj:t den 5 innevarande april ingifven skrift, under vidhållande af sin underdåniga anhållan om tilläggs-pension å 800 kronor, emellertid förklarar att, därest denna hans anhållan icke vunne nådigt bifall, han åtnöjdes med den af statskontoret för honom föreslagna tilläggs-pensionen å 400 kronor att utgå från den 1 januari innevarande år.

Departements-
chefens
yttrande.

På sätt de i ärendet hörda ämbetsverken anfört, äro båda sökandena jämlikt 1885 års Riksdags af Kungl. Maj:t godkända beslut angående kommissionslandtmätares pensionsförmåner berättigade att vid afskedstagandet blifva af Kungl. Maj:t tilldelade pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 1,600 kronor för dem hvar. Däremot är lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension icke å sökandena tillämplig, då ingendera af dem uppbär lön å stat, som blifvit fastställd af Konung och Riksdag, och kan sålunda icke någon af sökandena utan Riksdagens särskilda medgifvande uppnå en högre pension än nyssnämnda belopp af 1,600 kronor årligen.

Med afseende därå att kommissionslandtmätare öfver 65 år icke ansetts vid den från och med innevarande år genomförda omorganisationen af landtmäterikåren kunna befordras till distriktslandtmätare samt sådana öfveråriga landtmätare, på sätt ock landtmäteristyrelsen erinrat, från och med detta år kommit i en väsentligen försämrad ställning ifråga om rätt till ersättning enligt arfvodestaxan för de arbeten, som af dem utföras, finner jag det ej vara annat än med

rättvisa och billighet öfverensstämmande, att sökandena tilldelas tilläggspensioner utöfver dem eljest tillkommande pensioner, hvarom framställning alltså synes böra göras hos Riksdagen. Jag anser mig böra påpeka att sökandena, enligt hvad jag inhämtat, torde vara de enda icke till distriktslandtmätare utnämnda kommissionslandtmätare, som synas kunna påräkna dylik fyllnadspension. I likhet med hvad statskontoret härutinnan föreslagit, synes mig för tilläggspensionen ett belopp af 400 kronor årligen vara lämpligt afmätt. Vid bifall hertill skulle enhvar af sökandena komma att i årlig pension uppbära 2,000 kronor eller det belopp, hvartill enligt gällande bestämmelser årspension för distriktslandtmätare i första lönegraden uppgår. Då sökandena ännu innehafva sina kommissionslandtmätarbefattningar synes tidpunkten för tilläggspensionens utgående böra för en hvar af dem bestämmas till samma tid, hvarifrån han är berättigad att beräkna honom såsom kommissionslandtmätare tillkommande pension, eller från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked varder honom beviljadt. Sedan pensionsfrågan blifvit afgjord, torde jag få tillfälle återkomma till ansökningarna i hvad de angå afsked åt ifrågavarande båda landtmätare.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva,

att kommissionslandtmätarna Fredrik Theodor Petersson och Anders Wilhelm Sandberg må, en hvar från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från kommissionslandtmätarbefattningen varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension af 400 kronor utöfver den pension, som enligt gällande stadganden om kommissionslandtmätares pensionsrätt må tillkomma honom.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle aflåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:
Axel Lekander.